

dat Vollenhoven op deze wijze de sacramenten teekent als in zettingen, als gaven Gods, die in wezen, aard, structuur en kracht volkomen onafhankelijk zijn van de gesteldheid zoowel van hen, die ze naar Gods opdracht toedienen als van hen aan wie ze, eveneens op Gods bevel, worden toebediend.

Bij deze opvatting van de sacramenten is dus het wezen daarvan volkomen onafhankelijk van het geloof of het ongeloof van de ontvangers en eveneens van het effect, dat de sacramenten in degenen, aan wie ze worden toebediend, teweeg brengen. Ze komen tot allen, aan wie ze op aanwijzing van den Heere en op de wijze, die Hij vaststelde, worden gegeven, met volkomen denzelfden inhoud en kracht. Den wettigen ontvangers wordt zoo in de sacramenten volkomen hetzelfde aangeboden en gegeven. Zeer zeker is de uitwerking der sacramenten niet bij alle ontvangers daarvan dezelfde! Want evenals de belofte des verbonds, moet ook het sacrament, het zegel des verbonds — dat niets anders is dan de zichtbare en verzegelde belofte — in het geloof worden aanvaard, zal het tot heil strekken! Maar dit feit verandert niets aan het wezen, de natuur, den inhoud, de kracht van het sacrament.

Vervolgens maakt Vollenhoven weer ernst met de Schriftuurlijke en reformatische onderscheiding tusschen het ontvangen en het gebruiken van het sacrament. Het ontvangen van het sacrament geschiedt bij de kinderen niet onder de veronderstelling van een aanwezig geloof, doch alleen op grond van de aan ieder kind van geloovigen geschonken belofte. Het gebruik van de sacramenten is alleen mogelijk door het geloof en dan wel nader: door het bewuste geloof, de geloofs-oefening. Alleen door dat geloovig gebruik vindt de door God met de sacramenten bedoelde geloofsversterkende werking plaats.

Ook wil Vollenhoven, wat uit 't bovenstaande reeds vanzelf volgt, niets weten van een door de sacramenten plaats grijpende verzegeling van een of andere aanwezige, inwendige genade.

Men hoore weer naar zijn klare, schriftuurlijke taal.

„Voor de versterking van z'n geloof is de Schrift-geloovige dus niet slechts op de leiding die de prediking van de norm des geloofs hem biedt aangewezen, maar ook op 't gebruik van de sacramenten, in verband met de structuur van het pistische object ingesteld.

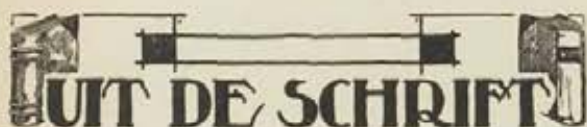
De sacramenten zijn aan de Kerk geschonken, onderstellen derhalve, evenals de prediking van het woord Gods, het bestaan der Kerk en dus de werking der levendmakende kracht des Geestes op aarde. Om misverstand te voorkomen onderscheidt men intus-chen het ontvangen van de sacramenten en het gebruik daarvan. Zoowel bij de besnijdenis van en den doop voor volwassenen als bij Pascha en Avondmaal gingen gebruik en ontvangst samen (bij een gezond geloofsleven); bij de besnijdenis en den doop van kinderen daarentegen stond en staat het eenigszins anders: terwijl de kinderen der geloovigen dit sacrament ontvangen, vindt het geloofsterkend gebruik, vooral door de ouders en de gemeente plaats. En voor zoover de ontvangenden, pas na den doop worden wedergeboren is een geloofsterkend gebruik — het pleiten op de gegeven belofte — tijdens de ontvangst zelfs uitgesloten.

Zoo leerde Vollenhoven reeds lang voor er van een kerkelijk conflict sprake was.

Een dankbare schare van leerlingen bracht zijn beschouwingen onder het volk.

En zoo werd hij een der voornaamste promotors van die visie op verbond, belofte en doop, welke in de bekende Verklaring van Gevoelen werd gekristalliseerd en door de Gereformeerde Kerken in 1942 en volgende jaren is afgewezen.

C. V.

UIT DE SCHRIFT

LOKKEN EN LOKKEN IS TWEE.

En Ik lok u en leg een haak in uw kinnebak.....
Ik lok u. Ezechiël 38 : 4; 39 : 2.
(vertaling A. Noordtzi.)

Daarom, zie, Ik zal ze lokken en voeren in de woestijn. Hosea 2 : 13.

In Ezechiëls profetie neemt Gog de plaats van de antichristelijke coalitie in: ook het Oude Testament kent den Messias (Christus) en dus den Anti-Messias (antichrist). Tegen dien Gog stelt zich dus de Heere over als Vrijand. Tegen hem moet Ezechiël profeteren. Tegen hem.

Maar is het dan niet vreemd, dat hij, die Gog, „gelokt“ zal worden?

„Lokken“, zoo althans vertalen velen het in den tekst gebruikte woord. De Statenvertaling heeft: ik zal u omwenden; en denkt daarbij aan een paard, dat men omwendt met den toom, of aan een visch, dien men „met haken en angels omwendt“ (Kant.). Maar anderen (b.v. Noordtzi, of Gesenius-Robinson, Lex.,

998, lead away, enticingly) denken aan „lokken“ (zoo ook Kraetschmar e.a.).

Nu is „lokken“ een woord, dat voor veler besef alleen maar met den minne-handel te maken heeft. De dieren „lokken“; wie kent den „lok-roep“ der minnenden niet, als technischen term uit de beschrijving der dierenwereld? En wie herinnert zich niet tegelijk den bekenden tekst uit Hosea, waar de Heere zegt, dat Hij Israël lokken zal, en naar „haar hart“ zal spreken? Deze laatste woorden laten zich verbinden met den liefdes-handel; de Bruidgom, die zich verlaten wist door de bruid, d.i. zijn volk, en deswege haar van zijn ontferming heeft uitgesloten, zal haar weer aannemen in gunst, en belooft haar te zullen „lokken“.

Toch zijn beide woorden op hun plaats. En beide willen ze blijven staan in hun verband. Het eene is verschrikkelijk: het andere vertroostend.

Trouwens, is ook in de wereld van mensch en dier „lokken“ niet in tweeërlei zin te gebruiken? Vertaal het maar door „mee-troonen“, en ge hebt voor oogen wat ge bedenken moet.

Meetroonen, — dat doet de liefhebber de geliefde. Dat doet ook de slachter, die het beest lokt naar de slachtplaats. In de abattoirs van Chicago zag ik een hok, waar de schapen op elkaar gedrongen stonden te wachten tot het deurtje opengaat, waardoor ze moeten komen, om den man te vinden, die gereed staat voor den bedwelmenden hamerslag. Geen sprake van, dat hij ze komt drijven: er is één van de zelfde soort, een bok, die vooropgaat, en ze „lokt“ naar het deurtje; en als de laatste achter het deurtje binnengetreden is, blijft die ééne ervóór staan: men noemt hem „Judas“.

Want: lokken en lokken is twee.

Lokken kan ook ver-lokken zijn.

Zoo nu zal de Heere Gog „lokken“. Waarheen? Naar de bergen Israëls. Daar zoekt Gog zich zijn strijdtoneel; en daar bereidt Jahwe hem zijn ondergang. Jahwe zal hem daarheen „lokken“; met schoonen moet trekt Gog er op los; hij waant zich sterk, en ruikt den strijd van verre. Maar waar zijn hoogmoed hem drijft, en waar hij de situatie voor zich gunstig acht, daar vindt hij zijn verderf. Is daar het beeld van „lokken“ niet op zijn plaats? Zegt het tenslotte iets anders, dit beeld, dan wat Paulus in zijn leerproza aldus uitdrukt: God zal den antichrist, en zijn legerhrossen, een „kracht der dwaling“ zenden, dat ze de leugen gaan gelooven? „Lokken“, dat is hier het harde, maar tekenende woord voor de actie-veering van de verblindingsmacht, die aan den afval voorafgaat. De hooge moed van den gelokte gaat vóór den val. Want de verwerping van het Woord des Heeren komt den ingebeelden zondaar voor als groote vreugde; hij zendt zichzelf geschenken, omdat hij heeft weerstaan het woord des Machtigen, die alle autarkie, die niet ontvangen wezen wilde, komt belachen. Hij „lokt“ Gog: kom tot uw veldslag, toef langer niet.

En Gog komt, en toeft niet langer. Hij waant zich rijk, en sterk, en weet niet, dat hij is jammerlijk, en arm, en naakt, en blind.

Maar ook een ander „lokken“ kent de Heere, de Almachtige. Als Israël, Gods bruid, zich aan de ontrouw heeft overgegeven, en aan de „boelen“ heeft verkocht, dan „troont“ Hij haar van die boelen „weg“. In Hosea's beeldspraak gaat ook dat niet buiten de „tweede oorzaken“ om: het zijn tenslotte de vijanden, die Israël voeren in de woestijn, d.w.z. in de ellende van de ballingschap. Maar terwijl de vijanden den rug der trouwelooze ploegen, daar komt in die straffe hand de stem van de liefde van Jahwe tot haar: Hij „lokt“ ze weg“, hij „troont haar mee“. Hij trekt ze achter zich aan, en opent haar hart, om straks te spreken tot haar hart, opdat zij leve en zich bekeere en andermaal hem vertrouwde, die haar Man is van oude dagen af.

Lokken en lokken. —

Alle lokstem appelleert op wat er leeft in 't hart. Zoo is 't ook hier. Als Gog „gelokt“ wordt, dan ligt zijn eigenliefde en zijn trots in 't diepe hart besloten. Dat heeft Gog zelf alzoogewild en ook daarnaar gedaan: als nu de Eeuwige God zich daarbij aansluit, dan blijft Hij vrij van zonde en ver van ongerechtigheid. De zondaar wordt „gelokt“, d.w.z. de straffende hand van wie hem gaat verderven sluit zich aan bij zijn eigenwaan. Die is het aan-knoopings-punt voor het verderf.

Maar als Israël gelokt wordt, dan legt de Heere, terwijl het Woord weer tot de kerk gesproken wordt, dat Woord in 't hart. En dan komt de Geest zich paren bij dat Woord. En zoo „lokt“ de Heere door dat Woord. Hij sluit zich aan bij 't in het hart gelegde Woord; Hij maakte zich zelf een opening in 't hart, dat zoo geen „gevonden“, doch een „geschapen“ aanknoopingspunt voor verdergaande genadewerking wordt.

En alzo is de wereld vol van lok-stemmen. De lokstem voor den ouden mensch; de lokstem in den nieuwen mensch.

De lokstem, die het trotsche beest zal brengen naar de plaats, waar Jahwe een haak slaat in zijn neus.

En de andere lokstem, die het gebroken hart, en den verbrijzelden geest doet opstaan, opdat de weg naar 't eigen huis weer worde gezocht. Het eigen huis

is het paleis van den Man, die zich de vrouw getróken heeft uit duisternis en diepen nood.

Er is een lokstem naar de plaats waar het groote avondmaal der vogelen is, die 't vleesch der koningen eens zullen eten.

En er is een lokstem die ons troont naar de brui-loft, het avondmaal des Lams.

Er is een lokstem in de kerk. En een lokstem op de pleinen van het groote Babylon.

En ieder luistert naar „zijn“ stem. Hij luistert naar de stem, die appelleert op dat wat heel diep in zijn hart verscholen ligt. Verscholen krachten natuur. Of verscholen krachten genade. Aanwezig uit ge-boorte. Dan wel geschapen in wedergeboorte.

Hoor, de gansche schepping zucht. Want in alle wereld is er een roep.

Roeping is overal, en ze is altijd onoverwinnelijk. De roeping die ten doode lokt, en de roeping, die ten leven voort. Steeds is ze in woorden, en in zaken, steeds uit- en inwendig. De ééne is een stem van den Dooder ten doode. De andere een stem van den Levend-maker ten leven.

En Hij die doodt en die levendmaakt, is Eén.

Want God is één. Hij is wonderlijk van raad, Hij is groot van daad.

K. S.

ZELFSTANDIG OPTREDEN IN DE POLITIEK?

XI.

Het kan niet worden ontkend, dat in de huidige constellatie ook de kwestie van „artikel 36“ (der belijdenis) weer de aandacht vraagt. Dit artikel raakt de kwestie kerk—staat, en de taak der overheid inzake kerk en anti-christelijk rijk, positief en negatief.

Het Program van Actie voor de verkiezingen van 1946 nu is ons niet in alles helder. Artikel 1 verklaart: „De Overheid heeft zich steeds voor oogen te stellen, dat zij is dienaar van Gods, het volk ten goede. Daarom is het haar roeping en plicht, het gezag, dat haar is toevertrouwd, te handhaven en te herstellen, waar het niet wordt geëerbiedigd“. En artikel 3 luidt: „De niet-neutrale, de Christelijke Staat heeft de geestelijke vrijheid te handhaven en te bevorderen; de geestelijke verscheidenheid te eerbiedigen“.

We zullen ons dezen keer niet bezig houden met de vraag, hoe het komt, dat hier van den „niet-neutralen“, den „christelijken“ staat gesproken wordt. Noch met de andere vraag, of die „Christelijke Staat“ binnen het gedachtenschema van dit Program er nog komen moet dan wel of hij er al is, en of nu, binnen dien bestaanden nederlandschen staat de A. R. Partij zal gaan pleiten voor handhaving en bevordering van de „geestelijke vrijheid“ en van eerbiediging der geestelijke verscheidenheid. Zulke vragen zouden wel loonend zijn, want terecht zegt het orgaan Nederl. Gedachten, II, 7, bl. 129, dat in zoo'n program van actie voor de eerstvolgende periode de positie van de A. R. Partij wordt vastgelegd; dat met dit stuk de eventuele kamerleden zich (maar dan nog maar) „grosso modo“ zullen moeten conformeren; en dat in dit alles de beantwoording van de vraag, of dit stuk „anti-revolutionair“ is, een levenskwestie is. Dat geloof ik ook.

„Handhaven“ alzo. En „bevorderen“. Namelijk: de geestelijke vrijheid.

Nu kent ieder onzer deze werkwoorden ook uit een ander verband.

Namelijk uit artikel 36 der Ned. Geloofsbelijdenis. Daar staat: dat het ambt van „koningen, prins en overheden“ is:

„de hand te houden aan den heiligen kerkedienst“ („handhaven“, tuerl, beschermen); en voorts:

„het koninkrijk van Jezus Christus te doen vorde-“ („bevorderen“, promoveren, promoveeren).

Daar staat dus ook „handhaven en bevorderen“.

Maar hier is niet de „geestelijke vrijheid“ het voorwerp van gezegde handelingen, doch „de heilige kerkedienst, en het koninkrijk van Jezus Christus“.

De vraag is nu maar, wat de A. R. Partij verstaat onder „geestelijke vrijheid“.

Deze kwestie is te meer urgent, omdat de Nederl. Geloofsbelijdenis, die we zooeven aanhaalden, tusschen de beide werkwoorden „handhaven“ en „bevorderen“ er eerst nog enkele andere had staan. En wel de harde werkwoorden: „weren“, „uitroeien“, „te gronde werpen“. De oudere uitgaven der belijdenis, d.w.z. tot aan 1905 toe, bevatten n.l. óók de woorden, dat het de taak der overheid was, haar ambt: weren en uitroeien alle afgoderij en valschen godsdienst, en te gronde werpen het rijk van den antichrist. In 1905 heeft de synode van De Gereformeerde Kerken die woorden geschrapt. Ze oordeelde, dat ze niet met Gods Woord in overeenstemming waren.

We staan dus voor het feit, dat de „bevordering“ en de „handhaving“ der oude belijdenis gepaard ging met wering, uitroeiing, ter-neder-werping: dat de

nieuwe
„bevor
gram v
althans
de over
treft, s
lijdenis.
En v
geen p
Over
36 der
ander t
forme
aan v
doch o
rapport
advisee
Rapport
den (B
tooy, D
het bes
bezem
lijk gij
van te
node k
len, en
men ee
particul
houden.
schrapp
provinc
Noord
ping, I
hebben
voelde,
vraag.
uiteen.
toch to
dat ze
met een
andere
uit te
en het
te schr
gevalles
klaring
ste b
aangezi
wich
genome
geform
handha
uitspre
zichte v
Dit alle
„De We
bekende
„Wij v
deli
stuk des
ge die
Gods tij
volgen,
in Nede
DOOR
OUDE
ontvang
UTREC
risic
de ge
gelijk a
Jezus C
indien d
der Ove
van den
de daar
moet?“
WAR G
ten de
MEDE
WILLE
kouwer
ratificat
nog wez
dit niet
geert“.
De hi
dr H.
synode
te stelli
moest,
derwerp
meewerl
bewaard
Toen gi
van een
schijn, E
is, of z
verloot
en parti
schrapp
tevens,
A. Kuy
(publiek
niemand
meer da